

նաթր գաթիւնէ վերմիշէր տիր :

Զանն իստերիմ քի պէոյէ պ
վաբբա, իշպու մէնլատէ ումու
խարինէնէ տալիբ խալին միւզ
քէրաթ վէ մուզպազնասաթլը թալ
խինտէ մէնալի սարա եօզ սուր,
մէնուլ իստերիմ քի պուստան պէ
լէ, պի տախի, ումուր խարին
տալլիբէնի եախտ Նիկիլիզ բարը
մէնօսու գուռուտաթլընտա պօ
պիբ վազբանըն էմալի կէօրիւ
եէէէք տիր : (Բէք լիլ, բէք
էստաբար :

Մէջվորի պահա օրան պաշարը
մէսէնէ, ետնի կնիկիդ զէ Սամա
մուգալէնսինէ տայիր հագեգը
թնն սէօյլէնին շէյլէնէ կէկնն
ոն սէֆա նութգ իրատ իմմիւ
լինիէ միւսթէշարը ոտպղդք թ
լաֆֆրտան իրատ օրունան սէօղե
տէ, միւպանէնէթի գաթիէն պ
լուտուղունու պէնան իթմէքի
վաճկպէտէն աւտ իաէրիւմ: Հի
մէթլու սութուսմ, մուգալէնէի մէ
զաթի հոնքմանն, ապա իրպ
կոթի ինքու իտիպէմիշ օրտուղուն
թէմսմէն գապուլ իտէրէք, Բ
սիանըն Անաուօրունէա դաւաար եր
լիւմէսինէ պէքլէմէքտէ օրտուղը
մուգու, զէ անճագ օլ վազըթմ, ի
լաճիթը գապուլ իթմէսի իտէն տէ
թիթի Ալիէն, ի ինպա իտէնէկիմ
զի պէնան իթմիշ աիր: Հապուս
չիւպէնսիդ միւմաթէլլէ, պու սէօ

Էքսեր պիւսպիւթիւն մուկայիր օլ
լազ, ասազգ խարիճնիէ միւսթիւ
չարը թարափընտան պէնան օլ
նան էֆքեայր անլումմըշ տր
Միւսթիւշարը միւմալիէ,յհ, Ինկի
թէրարեն րօլթիւգաթընը վէ
լիֆէնիին, մէզքիւր իւլաւսթիւթն ի
րաթընտան էվիէշ, Ասիա էնալէր
էրնիտէ, աէվէթի Յիլէնէ,յի Րուս
աէվէթի ալէ,յհնտէ մաճափազ
իլմէն քիւք էսասը իւզէրնիէ պիւ
իլմէն,յիպ, բարլազ վէ ճիտոր պ
նաթաթաթաթ թիւսթաթիւն իւզ
նէ պիւն իլմէն քաէ տիր: Միւս
էլ,յհ աէմիշ տիր քի, էլէր Րուս
աէվէթի, Անատօլաա տրազի
տէ խալպ տէ, հուզուզը հիմալի
թէնաթի խտէր խտ, օ հալաէ մէ
էլ,էթթիւլ թիւսթիւթն ճէ վազո
մէլէնուզ օլան մազիւր վէ խոր
պիւնիւթ ժաճալ հէթիլթիւն է
պիւնիւ ալմազ իւզէ, Ինկիլթէր
նէն, քէնտի էսը հարէ,քէթիւս
3,000 միլ ուզոգլանալազ, քէն
թօրթալլան պիւիլշիւք օլան տր
լիաէ, Րուսիա իլէ ետրիւզճա ճէ
իլմէտի, քէնտի վաղիֆէտի վէ րօլ
թիւգաթիլ իլիլգալաթան տրը էկէ
նէ Րուսիան, հուզուզը հիմալի
հիւրաթընը մէնն իլմէն քիւք, պիւլ
վաղիֆէմիգտէն խտ, իւլաճաթ իւ

ըստ իր մէջ ինչ կուտուտունտա տէրի
թիւ Արեւելի թաղերից իշխի գուլը
նաճաղըքը վարքիմ նէնէ եւ
լար Սիւղ, տէրիթի Արեւելին, ի
լաճաթ իծրա իր մէջ, քիւքաէ մէջ
Ֆառքը վար տըր տիեթուտու
Մ. Պուրջ աա, պիղիթ Դուրդուտ
իմէրթաթըրլուդու մուգուն (եա
Հինտիթունը) պապաթը, Բուսի
նըն Անաաթուտան ուգաղ լաթթիմ
սընտան մըրպութ տուր տիեթը: Պո
գաթ էկէր պէջէ իսէ, թիւրքի
իւղէրինտէ նէ՝ վաթթիմի հարէք
թիւիթ վար տըր: Օսմանլար, միւ
թէրէմ մէ պուտուն նութգունէ
գումանաճաղլար մը տըր, ունի
լաճաթ իծրա իր մէջէր տէ իր մէ
էր տէ, քէնտի հուտուտլարը իս
գէրինտէ քէնտիթիթինի միւտաֆա
թիւէքլիւր, սիղիմ մէնֆառէթըր
իւնապիթընտան օլուտուդուն կէ
մէնէնէքլէր մի տիւր: (Տէ

ԱԶԳԱՅԻՆ.

ՄԻԱՅԵԱՆ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՅ

(St-2+1 ንኢ-ፋይናንስ ሚኒስትር)

Իր գործունեութեան բոլոր բն
թույքի մէջ, ՄՇԱԿԸ միշտ ամեն

արդար զայնրյոթով է յարձակ
 Կ. Պօրի Հայոց աղգային ժող
 վրա, պահարակելով նորոտ տարտ
 և դանդաղ դործեբը: այո՛, դոր
 ՄԾԱԿԸ աւելի իր սուր ինտու
 ստով և հոստոսութեամբ էր դու
 կում ազգային ժողովի տարաա
 թիւնը, քան թէ առատ փառ
 րով. առատ փառտեր Կ. Պօրի գ
 ծիչների անպիտանութեան վեր
 բերամբ, ունէին միայն Սօսի
 նման խաւարեով և նեղ շահա
 ները, որոնց կարծիքով (բայց
 ւելի ճիշդ՝ շահնդեղութեան նպ
 տախներ համար), հարկաւոր
 լանուէն աղգանիրութեան՝ ծա
 կել միշտ իրանց թերութիւններ
 մեզ էլ «անխորձ», «անտուխ
 «անքաղաքագէտ», «աղայամիտ
 այնք բաներ անուանելով: Խօսե
 լորչայնի տարի Կ. Պօրի Հայրց
 դային ժողովի հետ, բայց չհաս
 յով ոչինչ արդիւնքի, ՄԾԱԿԸ վ
 ջապէս գրեթէ բոլորովին ձեռք վ
 րեց տարանից և դարձեց իր զ
 խաւոր ուղադրութիւնը այն նոր
 ծին բնկերութիւններ և թարմ
 րերով վրա, որից, ամենայն իրա
 մամբ, ևս աւելի քերձ և քրքրե
 սպասում: Վասն որոյ չ'նայելով շատ
 րի, նմանապէս և նոյն Սօսի նի դ
 մադրութեան, ՄԾԱԿԸ սկսեց տա
 նաաղղու պրօպագանդա անել Ռ
 սահայերի մէջ ՚ի նպաստ Արարա
 եանէ և յետոյ Միացեալ բնկ
 րութեան համար (որք միացաւ
 մանապէս Մշակութադարկութե
 ան դիւրելով): Գործք այնչափ յա
 ղակ ուղղութիւն ստացու, որ
 քանի ամիսներ մէջ ՄԾԱԿԸ 17 հ
 զար ըստ ռադարկեց սոցա, որ
 րանց անկող, Կ. Պօրի գործիչն
 համար չ'ըլլում և չ'տեսնուած
 քան էր(1):

ՄԾԱԿԱՆ խմբադրութիւնը վա-
րկում էր այսպիսով շատ յաջող-
բար և բնական կերպով . նա ո-
գում էր նախ հատաւոր հողի վի-
ճելն ընկերութեան նիւթական գ-
նակը , յետոյ զբաղվի նորա բը-
նած ընթացքով, սրբօրամիւ և
բոնայի փութիւններու մասին շատ բն-
ական է , որ առանձին դժուարո-
թիւններ ո'չ ոք է'ր կարող սկ-
սել , որովհետեւ կարծում էինք ,
գործ ունինք լուրջ և մտրդալն
մտրդկանց հետ , որոնք զխոն-
դել երախտագէտ, կարող են հա-
կանալ ի՛նչ ինչ ասել Է բնդհանու-
ր գործ , սկզբունք և աշլն Այս յուս-
տով խմբագրութիւնը առանձին նշ-
անակութիւն էր տալիս իր աշխատ-
կիցսերից մէկի Կ.Պօլիս գնալուն , որ
կարողանար աւելի հեշտութեա-
լով տալ իր գիտողութիւնները
խորհուրդները . բայց քանի զա-
մանք , երբ այդպիսի մէկը Կ. Պ-
լիս եկած ժամանակ, Սօսիս Կ. Պ-
րականները ուկանցին զարմացմա-
հարցնել թէ՛ ՄԾԱԿԱՆ ինչ գործ ո-
նէ իրանց Տնօրնութեան մէջ , ե-
տալք Տնօրէն ժողովը ընտրիւն
«պատիւաւելի» բնդհանուր ժողով
(որի երկու երրորդականը յառի՛ ա-
տից խնդացած Կ. Պօլիս ազգայ-
հիւանդանոցում պուսկածներէր
վրան որչա՛ն է'ր ուղած ճանաչել
ՄԾԱԿԱՆ և ո'չ ուղած համարիս մ-
արախ խորհուրդք :

(¹) Նիկողոսեան էֆենտիսին գաթիկական Թբիլիսիումի հէր քէտէ մալիւմ Սուրբ, Եօզորասար զկերո ու կարար Օրդնալտմէի տախի, ետան ու Ֆէտուիկ Սուրբ Երանան ընկերութիւն լէյնիտէ 17 ապրիլի մը տարաւ մէպաղըն Թբուսնըմի ինչին, ու մալիւիէյ, Թարաքաթիսոն սաղաւանն ճախտ ու իգաամ, սորորուտու Սուրբ Երանն Օրդն մէտնէյլէէրին մաթէվզէտէ պեր մատտէ օլտուղու, Մշակ զազաթար նիւսխէլէրինտէ միւստէրիմ ինչին, Միացաթա ընկերութիւնուտ սաղաւանն Ժողովու տախի, իւսմի պեր ու Սոյալիւմմէսիլէ թաստիգ իթմիլ օլտուղնաման, իլէրուտէ ինչուսխէլէրիմ Սուրբ Երանն Օրդն, մէզգըմար մէքընուսալիսին տէրն իթմէյի թաղուս իտէրիւն

Չնայելով սակայն այսպիսի երկխոսական, յորաքերտվածան և ամուսնացածության, մենք չէինք դառնում մասնատոր կերպով և հրապարակապես այդտեղ համազգես, ընդունել առաջ համար, այն գործնական բնթացք, որը մշտնապես պահանջում էր գործիչներին և որը այնպիսի ստեղծողական էր Հայաստանի հրապարակական պետության համար: Փոխվելով վերջապես հին տրեյն ժողովք և նորը գիտել մի պիսի մարդուն, որը իր ունեցած կենտրոնի վերջերով, գիտնական հաստիքի վրա և բնական առողջ տողությունում, կարող էր մի մի նոր գործ տալ Միացեալ բնութան վայր ընկած վարկին: Սյարգելի տնճար դու. Փեշտիմալներ էր, որին, ամբողջ երեք օր հազար չտալով, աղաչում էին Միացեալ ընկերությունից եկած պատմադաս, ընկերությունների իրենց անցնելու համար: Չնայելով ունեցած ահագին բաշկական զբաղմունք, խեղճ մարդը վերջապես ջանք ընդհանուր շահերի պահանջարկ և յարգելով նոյնպէս իր անհական բարեկամների խնդիրը, ընդունելով Միացեալ ընկերությունների առաջարկութիւնը նախագահի պատմութեան բնութան համար: Ի հայտ դու. Փեշտիմալներին առաջին և նախկին գործը պիտի լինէր այն միջոց իրապարակ, որը նա ինքը միջադրուած էր, այն է, հոգ տանել Հայաստանի ազգաբնակչութեան իրական և անհրաժեշտ պէտքերը, որոնց վերաբերմամբ ոչ ոք չէր իրենք չարապարհք բանտ տալով մէջ ո՛չ Կ. Պոլսի ազգային օգուտը և ո՛չ միւր այս տեղ կազմաված ընկերություններից: Վստահ յարգելի դժգոհօրը առաջարկութեան « նախնական կրթութեան » համարին նպաստել և չարապարհքներին արտաքին պիտիքի հարկաւորութեան:

Ասեցե՛ք ինքերմի՛, ի՛նչ անձ լինել և դժուար բմբռնելի բան կայա տեղ, որ պահանջեցին նոր նխագահից ժամանակ տալ մի քաչաքաթ մտածելու և քուէարկութեամբ վիճաբանելու համար։ Դուք որ Փէշվիմովեանը առանց այն միշտ լինալի լինելով սոցա պոռտախօսութեանց և քուէարկութեանց, սոցա ասեց լե՛հ՝ նախ՝ գո՛ծը այնչափ դժուար հասկանալի զործ է՛ն, որ մի քանի շաբաթ քուէարկելու կարեւորութիւն լինի, երբ որդի՛ ինքը չի կարող այնչափ ւերլող ժամանակ նստորինել, որ իբրեղապէս չաբալենք զբազմի՛ր ունայն վիճաբանութիւններով։ Ամիւտեց խօսքը չհակապացան, վասնոր նախապահէր ամենայն յաշղթիւն ցանկանալով ընկերութեան իրան տուած պաշտօնը կրկին յանձնեց իրանց։ Այս ժամանակ հասան ՄՇԱԿԻ մի կարգ առաջն դուշ յօգուածներ, որոնց անշնմենայն ոտկպողականութեամբ պահանջուած էր որ Կ. Պօլսի գործմարմինները ուշադրութեան առնէ Հայաստանի իրական պետքերի կարգադրութիւնը, ձեռքից չխօզնուով ի հարկէ և դուռն բացուիւն տարածելը Հայ գլխերի մէջ։ ՄՇԱԿԻ կարծիքները շատ համակրանքայն այս առեղի հասարակ ժողովրդին, որի գործնական հայեացքները շատ քիչ արձականք էին զընտմ այս առեղի լրագրիւնքերի մէջ։ Վասնորոյ բարբովին պիտի յուսակէք, որ նոր Տնօրէն ժողովը, առանց մի վայրկեան վարանելու ի սկսեք ձեռնարկել այդպիսի գործնական միջոցներին և բարեփոխութիւններին (գոնէ նախ լակ ծրագրի մէջ) որոնք կարող էին վաստակել հասարակութեան համակրութիւն։ Բայց ո՛չ, Կ. Պօլսի ճառաբաններ այս տեղ եւս ցոյց տուան, որ լրագրը չնշողով աւելի է՛ն, քան ինչ որ բխողութիւններ, որոնք որդի տան։

տարի է, որ ճառերով են ժա-
նակ անցնում, վստիսորդ ինչպէս
տոտիկան ՄՇԱԿԻ և նորա աշ-
տակից զբաժ առանձակ յօդու-
ներին, ուրա յայաարարեցին «
նիստրական» ճառի մէջ թէ՛ «
մարտութիւն կարէ նկատուիլ եր-
կոյիւրէ, ինչպէս Սթարատ, որ
էն զատ երեսորոյժ հիւսիսէն և
հարաւէն:»

Ուրիշ բան կ'լինէր եթէ ու կարգւային այդ բոլոր յօդուածն և նոցա մէջ դրած հարկերու փաստերի առաջ բերէին ուրիշ վտեր, բացառելով մի և նոյն անանկ լծէ՝ ինչ ասեւ թէ « կրթութիւն և ինչպէս կարող է վերացական կրթութիւնը անհմտեւ լինել և գործաւորի համար մշակի և արհեստաւորի »։ Ս. երբեմն Աղւամ՝ Սմիթի և ուրիշ զինանկերի անուաններ են տալիս ռաջոյ ոսկայն նոցա ասածները կորեկի չափ անգամ հասկանալի և կարծում են, որ այն, ինչ մարում են այդ յարգելի հեղինակները « մտաւոր կրթութիւնը այդ իրանց ստացած և իրանց ւած իտեղութիւնում » տիրացող կրթութիւնն է, որից մեքի զարգան համար մի կարեւոր օգուտ չ'ինչպէս ապացուցանում են ռաբուր միտածները պարբերական անպարբերական մամուլի ռաջոյ վերջուպէս մի լծէ, յարգելի անկանների տուած պրօգրամի առաջադէպ կարող է յարմար լիւ առնն երկիրների և ամեն ռաջոյն և բացառիկ պայմաններէ հեղինակի, և Հայաստանի, Պրանիսլայի և Կապշտադի. մի նոյն Պրանիսլան, որ այնչափ ռուսա է և երջանիկ 18 միլիոն երկրորդ և 12 միլիոն արուեստներն ունի, այդ բոլոր արուեստները նախ ուրիշն են Կ. Պ. գործիչների քարոզչոյ և սովորչոյ

վերացական ուսումը, իսկ յե-
ռակել են Ֆրանսիայի հարստութիւն
նպաստել. ցանկալի է խմանալ
այդչափ միլիոն գէնէկէ-գէ-
ցած (միլիոն այսպիսի զարգացող
ուսումն չի կարող համարվիլ կ
միլիոն հախճաքային ուսմանն
միասին չի կարելի և դրազիտ
թիւն սովորացնել, ինչպէս ըս-
տանդակող աւարկայ) և հմ-
երկրագործներին և արուեստա-
ներին քանի՞ մօտք դիտէ Կ. Պ
գործիչներին չափ Ամերիկայի և
վերստիտիյի աշխարհագրութիւն
է պատմութիւնը . . . Միլիոն ժա-
նակ չէ՞ այս բաները հասկանալ
միլիոն ժամանակ չէ՞ դարդակ ֆը-
ները թողած, փաստերով և թո-
նշաններով խօսել այն կարևոր հ-
ցի վրա, որը ասվում է ազգա-
յառաջագիտիւն հարց . . . Լ
դեժուար է մեզ այսպիսի մարդ-
ներին հետ դործ ունենալ, փա-
ները սօքա այդչափ գործերից հ-
էլ ցոյց առան իրանց կատար-
անքիդուսնուութիւնը, Կ. Պօլսոն
տած Հայաստանի բազմիւր և բա-
րաւիճան զեկաւորիչներ լինե-
մէլ, հարկաւոր է վերջապէս,
մերք ուրիշ ճանապարհներ
մենք և երբ նպատակը միայն
յառտանի ցուն է, այլ ո՞չ Կ. Պ
դարդակաբաններին « ճառե-
նիւթ մատակարարելը, վասն-
հարկաւոր է, որ մենք ձգե՛նք մեր
Կ. Պօլսի վրա ու մենենք մեր ձեռ-
ուղղակի այն բնկերութիւններ
որոնք հիմնված են և հիմնա-
վրա են բուն Հայաստանի հ-
վրա, բաղկացած լինելով թէպ-
քիչ խօսող, բայց գործնական,
շատիւր և համեստ մարդիկներ
որչափ էլ սխալներ և պակաս-
թիւններ ունենան այդպիսի ըն-
բութիւններ, դարձեալ Հայաս-
տան հողի վրա, երեւի առ երես ի-
կան պէտքերն և կենդանի
հանրիւններն ստալ, նորա հա-

անգամ աւելի զարծ առաջ կ'ա
են տանել, քան թէ երեւակա
թեամբ միայն է. Պօլսից կարգ
բաժնուններ անողները: Այս
ղեկ երկար ժամանակ ՄՇԱԿԻ
մոզմունքը և սյդ-կարող է
միշտ ամենածիշգր:

(Շարահանք)
ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԿՈՂԱՍ

ረድቅጥረው

Ինքիմասր խտերից, նիւէ գէթը համկեթ մէնտան վէ մէգ գշնոսան գալպերի մերհամեթ մգուարթ թէլլերիւթ թահրիւթ վէ վիգ իթմէ. քիւկէ, եկիլմի պիր նէտէն պէրու, շու գայիֆ գալմիգ, չօգ տէֆա, պիր լասրթմլարաթ, նիւէ մուհնաճնին թէ. քիւլլերին կէօրմէ. քիւթ իգպահայլի օյմուլուգ տուր:

[illegible][illegible]

Դեղիշեան էֆէնտիտէն , զէ Մ
լատեան Արքահամ էֆէնտիտ
զէ աօգժոր ճէլլաշեան էֆէնտիտ
զէ Թօքճաճեղեան Միլլալէլ էֆ
տիտէն , զէ սալիր Ղաթլարաւան,
րիմիզ միւստատէ իթմէտիկիւտ
իլրալլինէ հիմնէլ իթտիքլէրի պէ
լէրին պիլրիզ աշ կիւննան պէրու թ
իլր իլրիլիլիշ օլմաքննաւան աօլ
աթիլի մազգուր տիլէրիզ :

10. 11. 12. 13. 14.

Նիկողոսեան էֆէնտինն առև
պէնտինն 19 ունճու սաթբըրնտա
« անօգոստ » լուղէթի « անօգո
վէ 23 լուղէի սաթբըրնտաքի « Մ
կին » լուղէթի « մշակին » վէ 31
կի սաթբըրնտաքի « օգոստոս
լուղէթի տախի « Օգոստոսի » օ
ճագ արք :

[illegible]